

POSTANOWIENIE

12 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 12 sierpnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W. A. i M. A.

przeciwko Bank S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 14 grudnia 2022 r., I ACa 189/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 lutego 2022 r., I C 857/21, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu ustalił, że zawarta przez strony umowa kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego na cele mieszkaniowe z 13 maja 2008 r. jest nieważna w całości, zasądził od pozwanego banku łącznie na rzecz będących konsumentami powodowych kredytobiorców 220 408,40 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w postaci raty kapitałowo-odsetkowych zapłaconych w wykonaniu nieważnej umowy.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd drugiej instancji, na skutek apelacji pozwanego banku, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji zasądzając odsetki od 15 grudnia 2022 r. i oddalając co do żądania odsetek za okres wcześniejszy oraz oddalił apelację w pozostałej części.

Sąd odwoławczy ocenił, że roszczenie kredytobiorców stało się wymagalne dopiero 14 grudnia 2022 r. po oświadczeniu przez kredytobiorców braku zgody na sanowanie klauzul abuzywnych zawartych w umowie i braku woli ich potwierdzenia, a w konsekwencji po wystąpieniu definitywnej bezskuteczności umowy prowadzącej do jej nieważności. Sąd Apelacyjny przyjął, że zastosowanie abuzywnych przeliczników walutowych przy ustalaniu wysokości świadczenia banku i kredytobiorców stanowi samoistną i wystarczającą przesłankę nieważności umowy. W umowie nie został przedstawiony mechanizm ustalania kursów przez bank, więc nie było możliwe poczynienie choćby próby antycypowania sposobu ustalenia kursu w przyszłości, czy weryfikacji zgodności z umową sposobu ustalenia kursu. W rezultacie niemożliwe było ustalenie wysokości świadczeń stron. Umowa kredytu zawierała wprawdzie określenie sumy kredytu w złotych polskich, ale będąc umową kredytu indeksowanego do waluty obcej nie określała zasad i sposobu jej indeksowania. Sąd drugiej instancji przyjął też, iż przebieg postępowania nie dostarcza podstaw do stwierdzenia, że powodowie żądali utrzymania umowy po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych, czy zgadzali się na zastąpienie klauzul normą dyspozytywną. Nieważność umowy kredytu skutkowałą z kolei tym, że strony mają obowiązek zwrócić to, co sobie nawzajem świadczyły.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący bank (powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz omyłkowo na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) uzasadnił:

1) potrzebą wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi;

2) występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: czy brak możliwości oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi *per se* o niejednoznaczności tego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy postanowienie takie powinno podlegać badaniu pod kątem abuzywności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Argumentacja skarżącego banku sprowadza się do tezy o możliwości zastąpienia abuzywnych przeliczników walutowych w umowie kredytu przepisami dyspozytywnymi oraz tezy o niepodleganiu tych przeliczników, jako określających świadczenie główne, ocenie pod kątem niedozwolonego charakteru.

Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, że:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej w oparciu o podstawy przyjęcia do rozpoznania dotyczące możliwości stosowania kursu walutowego innego niż ustalony umową kurs ogłaszany przez pozwanych bank, a kolejny punkt uchwały wyklucza trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego.

W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z kredytem indeksowanym, który jest wyrażony w złotych oraz wypłacany i spłacany w złotych, a kurs waluty obcej służy tylko waloryzacji wysokości zobowiązania. Umowa nie przewidywała możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w CHF. Możliwość ta pojawiła się dopiero z dniem wejścia w życie art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe (dalej p.b.), tj. 26 sierpnia 2011 r. W chwili zawarcia umowy była ona umową kredytu indeksowanego. Na podstawie art. 385² k.c. dla stosowania art. 385¹ k.c. istotna jest chwila zawarcia umowy (uchwały w

składzie 7 sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56).

Należy również zauważyć, że kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie 111 ust. 1 pkt 4 p.b. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową związać konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie związanie przyszłym kursem za niedozwolone. Postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku, jako współokreślające wysokość pozostałego do spłaty zadłużenia, czyli główne świadczenie kredytobiorcy, co do zasady nie podlega ocenie w świetle art. 385¹ § 1 k.c., lecz tylko pod warunkiem, że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest rozszerzająca wykładnia tego warunku jako obejmującego nie tylko tekst warunku (jest jasne, co znaczy stosowanie kursu ogłoszonego przez bank), lecz mechanizm działania tego warunku. Aby odesłanie było dozwolone, w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe zasady ustalania kursu tak, aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek pozwanego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wniosek powodów o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego nie podlegał rozpoznaniu, gdyż odpowiedź na skargę została złożona przez nich po upływie dwutygodniowego terminu określonego w art. 398⁷ § 1 k.p.c. (skarga została doręczona 5 kwietnia 2023 r., a odpowiedź na skargę została złożona w urzędzie pocztowym 20 kwietnia 2023 r.). Pismo złożone po upływie terminu nie podlega zwrotowi, chyba że przepis szczególny przewiduje rygor zwrotu (np. art. 205³ § 5 k.p.c.), lecz zawarte w nim wnioski procesowe na podstawie art. 167 k.p.c. są bezskuteczne i mogą zostać uwzględnione tylko, jeżeli sąd może je uwzględnić także z urzędu (zob. post. SN z 9 września 2022 r., I CSK 166/22).

[SOP]

[ms]

